

РЕШЕНИЕ

№ 6447

гр. София, 25.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 29 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: КАЛИНА КР. ФИЛИПОВА

при участието на секретаря ВАЛЕНТИНА ВЛ. МИЛОВАНОВА
като разгледа докладваното от КАЛИНА КР. ФИЛИПОВА Гражданско дело
№ 20221110107459 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.124 и сл. ГПК.

Подадена е искова молба от И. С. Д., ЕГН *****, срещу П. Ц. А., ЕГН *****, с искане да се признае за установено по отношение на ответника, че същият дължи на ищеца сумата от 4500 лв., представляваща задължение по запис на заповед от 06.03.2019 г., ведно със законна лихва от 15.03.2021 г. до изплащане на вземането, въз основа на издадена заповед за изпълнение по чл.410 ГПК по ч.гр.д. №14790/2021 г. по описа на СРС, 29 състав.

Ищецът твърди, че има вземане от ответника за сумата от 4500 лева, за която въз основа на заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК в производството по ч.гр.д. №14790/2021 г., по описа на СРС, 29 състав, са издадени заповед за изпълнение на парично задължение за посочената сума. С оглед на това, че от страна на длъжника е подадено възражение срещу издадената заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК, ищецът предявява установителен иск за признаване за установено, че ответникът му дължи сумата в размер на 4500 лева по запис на заповед, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл.410 ГПК до окончателното изплащане. Ищецът претендира и заплащане на сторените в заповедното и в исковото производство разноски.

Ответникът е депозирал отговор на исковата молба в срока по чл.131 ГПК, с който оспорва иска като неоснователен. Поддържа, че заплатил сумата по издадения запис на заповед на падежа- 31.04.2020 г., поради което и предявяването на иска

представлявало злоупотреба с право. Моли за отхвърляне на исквете.

Съдът, като съобрази събраните доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

Предявен е положителен установителен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. с чл. 535 ТЗ.

С оглед правилата за разпределение на доказателствената тежест за основателност на предявения иск ищецът следва да установи при условията на пълно и главно доказване следните правопораждащи факти, а именно: че по силата на валидна ценна книга – запис на заповед, отговарящ на императивните изисквания на чл. 535 ТЗ, ответникът се е задължил като издател, както и че е настъпил падежът на задължението по записа на заповед.

В тежест на ответника е да докаже възраженията си, както и плащане.

Процесният запис на заповед не отговаря на изискванията за задължително съдържание по [чл. 535](#) и [чл. 536 ТЗ](#), които съдът е длъжен служебно да провери.

По делото процесният запис на заповед е приложен в оригинал, в който след заглавието е записано, че е с дата на издаване „06.03.2019 г.“, след което в текста е записана втора дата, а именно: „днес 06.2019 г.“, т.е. процесният запис на заповед има посочени две дати на издаване. Записът на заповед по законова дефиниция - чл. 535 ТЗ, вр. чл. 536 ТЗ, е формална едностранна сделка със законово определено съдържание, необходимо за валидността на същата. Строго формалният характер на едностранната сделка съобразно установената постоянна и задължителна съдебна практика налага извода, че всички законово изискуеми реквизити на сделката, вкл. този по чл. 535, т.6 ТЗ за дата на издаване, следва да бъдат записани в съдържанието на документа ясно и по начин да не будят съмнение и да не дават основание за различно тълкуване. В този смисъл и запис на заповед, съдържащ два записа за различни дати на издаването му, какъвто е процесният, по правно значение следва да бъде приравнен на запис на заповед, несъдържащ дата на издаването му. Съгласно чл. 535, т. 6 ТЗ датата на издаване е задължителен реквизит на записа на заповед, без който не е налице валидна ценна книга /арг. от разпоредбата на чл. 536, ал. 1 ТЗ/, като посоченият порок не може бъде преодолян чрез прилагане на презумптивните реквизити, уредени в чл. 536, ал. 2-4 ТЗ.

Отделно от горното, следва да се посочи, че в закона са посочени изчерпателно начините, по които може да бъде определен падежът на ценната книга. Според разпоредбата на чл.486, ал.1 ТЗ, която е императивна, падежът на записа на заповед може да бъде: на предявяване, на определен срок след предявяване, на определен срок след предявяване и на определен ден. Менителница, издадена с падежи, определени по друг начин или с последователни падежи е нищожна, според [ал. 2 на чл. 486 ТЗ](#).

В процесния запис на заповед след текста „падеж на плащане“ е изписан ръкописен текст „2020 год.“, веднага след който следва ръкописният израз „04.2020 год.“, което опорочава формата на ценната книга и води до неговата нищожност. Съгласно законовата формулировка да бъде посочен падеж "на определен ден" не означава непременно посочване на конкретна дата – нормата следва да се тълкува в смисъл, че падежът следва да се определи по такъв начин, че ясно и категорично да посочва момента на настъпване на изискуемостта, например: първият понеделник от месец април 2020 г., последният ден на месец октомври 2020 г. и т.н. При такова уговаряне на падежа, макар и без посочване на дата, моментът на изискуемостта е определен с категоричност и яснота. Не е такъв случаят, в който се налага да се извършва тълкуване волята на страната поради липсата на яснота кой от дните в определен месец е денят на падежа. Не може да се приеме, че падежът "2020 год." определя конкретен момент на изискуемост – всеки един от дните от началото на годината до нейния край влиза в така очертания времеви период. По същия начин и посоченият след това падеж "04.2020 год." не определя момент, а период, включващ 31 дни, без яснота в кой от тези дни настъпва изискуемостта. Този извод обосновава и нормата на [чл. 489 ТЗ](#) относно тълкуването на сроковете. От разпоредбата следва, че падежът винаги представлява конкретен ден, който може да бъде определен чрез посочване на дата или чрез определянето му като начало, среда или край на месеца, в който случай съобразно [ал.2 на чл. 489 ТЗ](#) датата е съответното първо, петнадесето число на месеца и последния ден в зависимост от броя на дните на месеца. В настоящия случай падежът нито е определен, нито е определяем, защото и двете му посочвания ("2020 год." и "04.2020 год.") определят период, а не конкретен ден.

Специфичният характер на този вид едностранни волеизявления /каквито са изобщо менителничните ефекти/ ограничава приложението на общата разпоредба на чл.20 ЗЗД. Със специалните разпоредби на чл.455- чл.538 ТЗ законодателят е придал на същите абстрактен и строго формален характер, с което свободното изразяване на волята на издателя е значително ограничено. За да произведе законодателно придаденото му правно действие на менителничен ефект, записът на заповед следва да бъде обективиран в писмен документ, съдържащ точно определените реквизити /чл.535 ТЗ/. Липсата на някой от тях лишава документа от предвиденото от законодателя съдържание и последици и го превръща в обикновено едностранно волеизявление /чл.536 ал.1 ТЗ/. Изключенията, при които се запазва характера му на абстрактна сделка, въпреки липсата на отбелязани в него падеж, място на издаване и място на плащане, са изрично предвидени с разпоредбите на чл.536 ал.2, ал.3 и ал.4 ТЗ, в които е посочено и по какъв начин в тези случаи следва да бъде тълкувана волята на издателя. Допустимите начини, по които може и следва да бъде определен падежът в записа на заповед, са посочени изрично в нормата на чл.486 ал.1 ТЗ. Под страх от недействителност законът забранява определянето на падеж по друг начин,

включително при уговаряне на последователни падежи. Така в решение № 77/14.08.2015 г. на ВКС по т. д. № 1156/2014 г. I т. о. се приема, че строго формалният режим за валидност на записа на заповед, установен от закона, включително за определяне на падежа /чл. 535, т. 3, във вр. чл. 486, ал. 1 и чл. 537 ТЗ/ налага извод, че в записа на заповед падежът следва да бъде посочен ясно и по начин, който не буди съмнение и не дава основание за различно тълкуване. Въпреки разпоредбата на чл. 44 ЗЗД, съгласно която правилата относно договорите намират съответно приложение към едностранните волеизявления в случаите, в които законът допуска те да пораждат, изменят или прекратяват права и задължения, съгласно константната съдебна практика, специфичният характер на този вид едностранни волеизявления, каквито са изобщо менителничните ефекти, в случая запис на заповед, ограничава приложението на общата разпоредба на чл. 20 ЗЗД /така решение № 96/28.07.2017 г. по т. д. № 1907/2016 г., ВКС, ТК, I т. о./. Записът на заповед е също едностранно волеизявление, порождащо задължения за издателя му и права за поемателя по него. За да произведе законодателно придаденото му правно действие на менителничен ефект, записът на заповед следва да бъде обективиран в писмен документ, съдържащ точно определени реквизити /чл. 535 ТЗ/. Липсата на някой от тях лишава документа от предвиденото от законодателя съдържание и последици и го превръща в обикновено едностранно волеизявление /чл. 536, ал. 1 ТЗ/. В контекста на горното, е недопустимо да се извеждат по тълкувателен път констатации за наличието на един или друг от задължителните реквизити на записа на заповед. Признанието от ответника в отговора на исковата молба на неизгоден за него факт, че е издател на процесния запис на заповед, при твърдения, че е заплатил сумата в размер на 4500 лв. на ищеца преди завеждане на иска не може да санира порока, свързан с неспазване в случая императивното законово изискване за форма на процесния запис на заповед по чл. 535, т. 2 ТЗ, поради което и на основание чл. 536, ал. 1 ТЗ същият е нищожен, не е породил задължение за издателя му по абстрактна сделка, обективирана в запис на заповед, а предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК пряк менителничен иск по чл. 538, ал. 1 ТЗ вр. чл. 481, ал. 1 ТЗ следва да бъде отхвърлен изцяло, като неоснователен и недоказан.

По разностите:

С оглед изхода на спора пред настоящата инстанция и на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, разноски се следват единствено на ответника. Същият не претендира и не доказва да е сторил такива, поради което и съдът не дължи произнасяне.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявеният от И. С. Д., ЕГН *****, съдебен адрес за призоваване кантора 210 иск с правно основание чл. 422 ГПК вр. чл. 535 ТЗ, за

признаване за установено, че П. Ц. А., ЕГН *****, с адрес му дължи сумата от **4500 лева**, представляваща задължение по запис на заповед от 06.03.2019 г., ведно със законна лихва от 15.03.2021 г. до изплащане на вземането, за която е издадена заповед за изпълнение по чл.410 ГПК по ч.гр.д. №14790/2021 г. по описа на СРС, 29 състав.

Решението може да бъде обжалвано в двуседмичен срок от връчването на препис на страните с въззивна жалба пред Софийски градски съд.

Съдия при Софийски районен съд: _____